

Õigeusu Kiriku sakramendid ehk salasused

Salasused on pühad toimingud, mis oma olemuselt põhinevad Kristuse õpetusel, elul ning ristisurmale järgnenud ülestõusmisel ning toimivad Püha Vaimu Väel ja vahetul osalemisel.

Ortodoksi Kirikus on kasutusel 7 *salasust*, mille kaudu inimene on salapärases ühenduses Jumala Armuga - ürgvaimse päästva Väega. Sakrament on kahe tegelikkuse *lõikepunkt* - see on ajaliku ja igaviku kohtumine.

Sakramendid erinevad oma olemuselt usulistest *tavadest*, sest Jumala Vägi tekitab olulise muutuse isikus (objektis), kellele sakramentaalne tegevus on suunatud .

Ristimine on esimene salasus, millega inimene Ortodoksi kirikus kokku puutub. See on püha toiming, mille käigus sureb inimese ürgpatune loomus ning toimub uuestisünd Pühas Vaimus. Ristitav kastetakse kolm korda vette (või piserdatakse veega) ning loetakse juurdekuuluvad palved. Inimene otsekui "pestakse puhtaks ja ehitakse valge vaimuriidega."

Ortodoksi Kirik ristib ka lapsi Kristuse töötuse kohaselt (Lk.18,16). Sellest, et ka apostlid (Kristuse õpilased) terveid peresid ristasid, kõneleb Apostlite Tegude Raamat (Ap.10,47; 16,14-15). Ortodoksi Kirik tunnistab **ühte** ristimist.

Salvimise salasus moodustab ristimisega ühe terviku. Salvimisel (mitte segi ajada rooma-katoliku kirikus kasutusel oleva, surijale toimetatava viimse võidmisega) antakse pühitsetud võidega võidmisel inimese meelte ja ihuliikmetele Püha Vaimu kaitset.(Jes.11:2-3) Salvimisega antakse inimesele **jõud vastu panna** pattudele (=eksitustele), et kinnitada tema elu Kristuses. Salvimisel kasutatakse paljudest ravim- ja lõhnataimedest ning erilisel pühitsemisel valmistatud salvi.

Salvimist toimetatakse ka juhul, kui mõnes teises **kristlikus** kirikus ristitud inimene soovib liituda ortodoksi kirikuga.

Püha Õhtusöömaaeg ehk armulaud on tähtsaim salasus, mille läbi inimene võtab vahetult vastu Kristuse. Armulauateenistuse - **liturgia** - käigus toimub leiva ja viinamarjaveini saladuslik muundumine Kristuse Pühaks Ihuks ja Pühaks Vereks.

Armulauast saame osa eksimuste andeksandmiseks, hinge ja ihu terviseks ja igaveseks Eluks (Mt.26,26). Armulauast saavad osa ka väikesed lapsed, kes on saanud ristimise ja salvimise osaliseks.

Armulauast osasaamine ühendab meid Kristusega, kinnitab meis usku ja äratab usujõudu kurja äravõitmiseks meis endis.

Patutunnistuse ehk pihi salasus on toiming, mille käigus inimene tunnistab siiralt oma eksimused Issandale. Vaimulik on siin vahendajaks - eksimustest vabastajaks on kahetseja siira tahte läbi toimiv püha Vaimu Vägi. (Joh.20:22-23, Mt.18:18).

Kahetsuse salasus on ülimalt oluline meelearandusele: tunnistada oma eksimused,

tahta otsustavalt parandada oma elu, uskuda Kristusesse ja elada *kindlas lootuses* Temale.

Vaimulikuks pühitsemise salasuse käigus toimub vaimuliku (diakoni, preestri, piiskopi) ametisse pühitsemine. Sakramendi toimetab **piiskop**, piiskopi pühitsemisel **kaks või enam piiskoppi**.

Pühitsuse saavad ka alamdiakonid ning lugejad (Apt.6,6)

Abielu salasus koosneb kahest osast - **kihlamisest** ja **laulatamisest**. Tavaliselt toimetatakse need üheaegselt. Sakramendi käigus toimub mehe ja naise pühasse abielu pühitsemine Jumala ja Kiriku ees. Sakramendi põhimõte on, et abielu on Jumala poolt seatud ja seega **püha**(1.Mo.1.27 - 28). Jeesus kinnitab siin vana testamendi põhimõtted (Mark.10:5-9).

Ortodoksi õpetuse järgi on abielu kehtiv surmani ning on lahutatav vaid ühe poole truudusetuse või puudulikkuse tõttu (Mt. 5:31-32).

Kiriku poolt on lubatav ka teine ning kolmas abielu juhul, kui abikaasa on surma läbi lahkunud.

Haige õlitamise salasus on püha toiming, kus vastselt pühitsetud õliga toimub haige ihu õlitamine ning mille käigus kutsutakse haigele ravivat Püha Vaimu armu. Sakrament sai alguse apostlitelt, kes said eelnevalt selleks väe Kristuselt ning on pärandanud selle Kirikule. (Mk.6,7-13) Sellest, kuidas õlitamise sakrament toimib kirjutab apostel Jaakobus -Jk.5:14-16. Sakramendi käigus loetakse 7 evangeeliumipeatükki, 7 epistlipeatükki (apostlite raamatutest) 7 palvet ning seejärel toimetatakse 7 õlitamist.

Pühi salasusi võivad toimetada ainult vaimulikud - preestrid ja piiskopid.

Ikoonid

(eikon - kr.k. pilt, kuju).

Ortodoksi traditsioonis on kasutusel pühapildid - ikoonid, mis kujutavad Jeesust Kristust, Jumalaema ja erinevaid pühakuid. Kõige sagedamini näeme kujutatuna Jeesust Kristust ja tema Ema Maarjat. Ikoonidel kujutatakse sageli ka erinevaid sündmusi, mis on seotud Jeesuse, Neitsi Maarja või pühakutega.

Neid sündmusi me nimetame **kirikupühadeks**.

Kuus esimest **Üleilmset Kirikukogu** kinnitasid ristiusu põhitõed. **Seitsmendal** Kirikukogul käsitleti muuhulgas ka pühapiltide olemasolu võimalikkust kirikutes ning see **kiideti heaks**.

Seoses pühapiltidega kerkib küsimus - kas Jumalat tohib kujutada? Keelab seda ju Jumala poolt Moosesele antud käsk! Kuidas saakski kujutada Jumalat, kes on Vaim ja

" kelle poole inglite väehulgadki ei julge vaadata ".

Kuid pangem tähele - Jumal sai lihaks oma Pojas Kristuses - Ta sai nähtavaks kõigile ja seega ka kujutatavaks.

Pilt oli ja on üks võimalustest, kuidas kuulutada Kristuse õpetust. Tavaliselt on kirikutes kõiki kirikupühi kujutavad pildid, mis kõnelevad **ka kirjaoskamatule** oma sisust. Sisenedes pühakotta näeme keset kirikut ikooni, mis kujutab konkreetse püha sõnumit. Samuti teades pühakojas ikoonide paigutuse loogikat saame paljugi teada.

Seega on ikoon piltkõne.

Ikoon on ka teispoolsuse sümbolne väljendus, mis annab sõnumit edasi nii pildis, sõnas, värvis kui sümbolites.

Nii, nagu igat eset võib vääralt kasutada, nõnda on see oht ka ikoonide puhul olemas. Me peame teadma, et ikoone ei teenita ega kummardata, vaid **austatakse sündmust või isikut, keda antud ikoon kujutab.**

Ikoon, kandes endas sõnumit Valguse maailmast, aitab meid **palvemeeleolu loomisel ning palvesse sisenemisel.**

Tõeline palve toimub meie südamekambrikesse laskumisel, kuhu meil tuleb sulguda, et meid vaikuses kuulda võetaks. (Mt.6, 5-15).